

SÁRA KOŽUCHAROVA / 28. 4. 2025

Intenzita, stylizace a sny ve filmu. Rozhovor s Eliškou Lubojatzkou

Eliška Lubojatzká je česká režisérka a audiovizuální umělkyně, která ve své tvorbě propojuje film, vizuální umění a témata identity, paměti či mytologie. Studentka Centra audiovizuálních studií na FAMU se představila již několika autorskými filmy, v nichž výrazně pracuje se stylizací a snovými světy. Její nejnovější snímek *Krajina opuštění I.: Dívka s bičem* byl zařazen do soutěžní sekce Fascinace na MFDF Ji.hlava a nyní bude uveden v rámci projektu Fascinace: Exprmntl CZ v kině Ponrepo.

Co tě přivedlo k filmu a k tvorbě, které se dnes věnuješ?

K filmu jsem se dostala až na FAMU. Předtím jsem studovala fotografii a obecně mě zajímalo umění, ale o režii jsem dlouho neuvažovala. Na škole mě oslovilo prostředí a lidé kolem, což mě vtáhlo do světa pohyblivého obrazu. Uvědomila jsem si, že mi fotografie přestává stačit a film mi nabízí širší možnosti – hlavně díky kolektivní práci a filmovému jazyku. Výrazně mě ovlivnil i můj partner, Thibault, který mi tenkrát ukázal spoustu filmů, které jsem dřív neznala, a ty mě nadchly natolik, že jsem začala uvažovat nad tím stát se filmařkou.

Bylo to tedy právě studium na FAMU, které tě nasměrovalo?

Ano. Než jsem přišla na FAMU, neměla jsem kontakt s filmovým prostředím. V Ostravě, odkud pocházím, tehdy nebyla filmová škola a já ani netušila, jak filmový svět funguje. Až FAMU mi ukázala možnosti, které film nabízí. Zjistila jsem, že mě baví rozvíjet statický obraz do pohybu a pracovat s vizualitou v širším kontextu.

Během studia ses dostala do zahraničí. Jak tě to ovlivnilo?

Byla jsem na Erasmu v Dánsku, kde byl velký důraz na týmovou práci. Později jsem se při studiu na francouzské École nationale supérieure des arts décoratifs vrátila k fotografii. Pařížská umělecká scéna je obrovská a různorodá, což mi ukázalo nové přístupy. Myslím, že tamní publikum je otevřenější experimentu než u nás. Do Francie jezdím pátým rokem pravidelně a ráda bych se v budoucnu do Paříže alespoň na nějakou dobu přestěhovala.

Kdo nebo co tě dlouhodobě inspiruje?

Dnes mě zajímá například současná francouzská kinematografie – práce s magickým realismem a stylizací. Hodně mě ovlivnil Bertrand Mandico a jeho film *Les garçons sauvages* neboli *Divoši*. Fascinuje mě cinéma du corps, tvůrci jako Julie Ducournau nebo Coralie Fargeat. Mám ráda i slow cinema, asijské filmy například režiséra Tsai Ming-lianga nebo československou novou vlnu.

Proč se ve své tvorbě věnuješ tématům, jako jsou mytologie, paměť a identita?

Zajímá mě propojení osobního prožitku s kolektivní zkušeností. Mytologické příběhy nabízejí univerzální archetypy, které nám pomáhají pochopit vlastní emoce. Baví mě, když film klade otázky a nenabízí jednoznačné odpovědi. V tom vidím sílu umění – vytvářet prostor pro interpretaci.

Jak vnímáš roli experimentálního filmu v Česku?

Máme tu silnou tradici animace a dokumentu, ale i experimentální film má své místo. Festivaly a platformy nabízejí prostor pro nové formy vyjádření. Pro mě je experimentální přístup způsob, jak intuitivně a svobodně pracovat s obrazem, zvukem i časem, bez nutnosti dodržovat klasické narativní struktury.

Co bylo impulzem ke vzniku tvého filmu *Krajina opuštění I.: Dívka s bičem*?

Film vychází z mého zájmu o imaginativní zpracování těžkých témat pohádkovým jazykem. Inspirací byly opakující se sny, ve kterých se mi zjevovalo šest postav. Postupně jsem si uvědomila, že každá z nich nese osobní i kolektivní příběh.

Co pro tebe znamená samotný název filmu?

Krajina opuštění představuje podvědomý prostor, kam postavy vstupují, když se vyrovnávají s rozhodnutími. Je to symbol místa mezi starým a novým – prostor pro uzavření kapitoly a přijetí změny.

Proč jsi zvolila natáčení ve studiu?

Chtěla jsem pracovat s přiznanou stylizací a vytvořit snový svět od základu. Studio mi umožnilo mít kontrolu nad vizuální stránkou – světlem, barvami, kompozicí. Inspirovala mě přiznaná stylizace, jakou najdeme třeba ve filmu *Kwaidan* a dalších stylizovaných japonských filmech padesátých a šedesátých let, které se natáčely převážně v ateliérech, například Mizoguchiho *Povídky o bledé luně po dešti*.

Zvuk je ve filmu hodně výrazný. Jak k němu přistupuješ?

Zvuk vnímám jako rovnocennou složku obrazu. Spolupracuji se zvukařem Davidem Procházkou, se kterým hledáme atmosféru skrze sound design. Baví mě vytvářet zvukové moodboardy a hledat specifické zvuky, které podpoří význam scén.

Jaké byly reakce na film?

Většina reakcí byla pozitivní, lidé se zajímali o symboliku i vizuální zpracování. Nejvíc mě oslovilo, když mi někdo řekl, že v něm film rezonoval s jeho osobní zkušeností traumatu. Nebo že mu pomohl najít ujištění v tom, že je v pořádku se v procesu vyrovnávání se s osobním traumatem cítit zmateně. To mě utvrdilo, že film může otevírat důležitá témata.

Plánuješ projekt dál rozvíjet?

Ano, *Dívka s bičem* je první ze čtyř částí vznikajícího filmu *Krajina opuštění*. Každá část se bude věnovat jiné postavě a tématu. Natáčení zbytku plánujeme na podzim.

Tvůj film byl zařazen do sekce Fascinace na jihlavském festivalu. Co to pro tebe znamená?

Měla jsem velkou radost. Ji.hlava je festival, který sleduji už dlouho, a sekce Fascinace má skvělou úroveň. Na festivalu už jsem měla příležitost v roce 2021 uvést svůj prvácký film *Zagovory*. Je to pro mě potvrzení, že má smysl tvořit experimentálně, a zároveň příležitost posunout projekt dál.